

Initiatiefvoorstel

(recht om een voorstel te doen over een onderwerp, dat vreemd is aan de orde van de dag)

Artikel 39 Reglement van Orde

1. Een initiatiefvoorstel moet om in behandeling genomen te kunnen worden schriftelijk bij de voorzitter worden ingediend.
2. De voorzitter plaatst het voorstel op de agenda van de eerstvolgende vergadering, tenzij de schriftelijke oproep hiervoor reeds verzonden is. In dit laatste geval wordt het voorstel op de agenda van de daaropvolgende vergadering geplaatst.
3. De behandeling van het voorstel vindt plaats nadat alle op de agenda voorkomende voorstellen en onderwerpen zijn behandeld, tenzij de raad oordeelt dat het voorstel met het oog op de orde van de vergadering tezamen met een ander geagendeerd voorstel of onderwerp dient te worden behandeld of het voorstel eerst dient te worden behandeld in een raadscommissie of voor advies naar het college dient te worden gezonden. In het laatste geval bepaalt de raad in welke vergadering het voorstel opnieuw geagendeerd wordt.
4. De raad kan voorwaarden stellen aan de indiening en behandeling van een voorstel, niet zijnde een voorstel voor een verordening.

Onderwerp: Actieplan luchtkwaliteit 'Samen sterk voor schone lucht'

Datum indiening: 19 augustus 2016

Indiener(s): Werkgroep luchtkwaliteit: Marko Stout, Arie van 't Zelfde, Jacco Brand, Jan Lok, Edwin Kamminga, Peter Sterrenburg

Geldend kader: Besluit van 14 april 2015

Voorstel: De werkgroep adviseert de gemeenteraad voor te stellen om:

1. Instemmen met het bijgevoegde actieplan luchtkwaliteit 'Samen sterk voor schone lucht';
2. Het college van B en W verzoeken om in een procesvoorstel de elementen financiën, organisatie, monitoring en evaluatie uit werken als ook opdracht geven voor het geven van sturing aan de uitvoering van dit proces.

Aan de voorzitter van de gemeenteraad.

Toelichting:

De luchtkwaliteit is een aanhoudend punt van zorg in Alblasserdam en vraagt agendering, prioriteit en een daadkrachtige aanpak. Medio 2015 is de raads werkgroep Lucht opgericht. Samen met experts van DCMR en OZHZ, de Provincie Zuid-Holland en ambtelijke ondersteuning heeft de raads werkgroep tijdens een interactief proces het actieprogramma Luchtkwaliteit ontwikkeld. In het actieprogramma heeft de raads werkgroep een eerste lijst aan acties opgenomen die op de korte en lange termijn een bijdrage leveren aan de verbetering van de luchtkwaliteit. De doelstelling van het actieprogramma is om te blijven voldoen aan de luchtkwaliteitsnormen en het stapsgewijs toe te werken naar het bereiken van de gezondheidsadvieswaarden voor de luchtkwaliteit van de Wereldgezondheidsorganisatie in het jaar 2030. Het college van B en W wordt opgeroepen om de elementen monitoring, evaluatie, financiën, planning en organisatie van het actieprogramma luchtkwaliteit verder uit te werken en sturing te geven aan het proces.

Ontstaan raads werkgroep luchtkwaliteit

Tijdens de raadscommissie Grondgebied van 14 april 2015 heeft D66 de raad opgeroepen om vanuit alle fracties een werkgroep luchtkwaliteit te formeren. Aanleiding betrof de behandeling van de raadsinformatiebrief luchtkwaliteit Alblasserdam, waarin op basis van de jaarrapportage 2014 van DCMR, voorstellen zijn opgenomen om te komen tot een samenhangende set van maatregelen. Uit het jaarrapport blijkt dat de luchtkwaliteit bij het meetpunt in 2014 voldoet aan de normen voor fijnstof en stikstofdioxide. In de betreffende raadsinformatiebrief wordt daaropvolgend gesteld:

"Het college van B en W is van mening dat hiermee niet de zaak afgedaan kan worden. De kwaliteitseisen worden met de hakken over de sloot gehaald. De feiten die uit de meting naar voren komen, gecombineerd met de discussie die momenteel nationaal en internationaal gevoerd wordt over het verder aanscherpen van de normen, zijn voor ons reden om de strijd voor verbetering van de luchtkwaliteit verder voort te zetten en te intensiveren".

De raads werkgroep beoogt een gezamenlijk beeld te ontwikkelen van de achterliggende problematiek van de luchtkwaliteit van Alblasserdam. Het doel hiervan is om op basis van deze inzichten een breed gedragen aanpak te ontwikkelen die de raad in staat stelt om onderbouwd besluiten te nemen die de luchtkwaliteit structureel verbeteren. Het resultaat van dit gezamenlijk proces is opgenomen in het voorliggende actieprogramma Luchtkwaliteit Alblasserdam 'Samen sterk voor schone lucht! Wat is jouw bijdrage aan een betere luchtkwaliteit?'.

Maatschappelijk effect

De raads werkgroep is samen met experts van DCMR en OZHZ gestart met een analyse om gezamenlijk kennis en inzicht in de feiten te ontwikkelen over de luchtkwaliteit van Alblasserdam. Uit deze analyse is het volgende gebleken:

- ✳ De luchtkwaliteit in Alblasserdam wordt voor een overgroot deel bepaald door achtergrondconcentraties veroorzaakt door bronnen die (ver) buiten Alblasserdam liggen (bijvoorbeeld industrie Rijnmond). Het effect van lokale maatregelen is relatief beperkt om de luchtkwaliteit van Alblasserdam te verbeteren;
- ✳ In 2014 en 2015 zijn er nabij het meetpunt geen overschrijdingen van de norm gemeten voor fijnstof en stikstofdioxide. De concentraties liggen iets hoger dan bij andere meetstations van DCMR;
- ✳ Bij het vaststellen van de normen wordt rekening gehouden met zowel de gezondheidkundige aspecten van luchtverontreiniging als met de technische en economische haalbaarheid van maatregelen. De luchtkwaliteitsnormen bieden geen volledige bescherming tegen het optreden van schadelijke gezondheidseffecten als gevolg van aanwezige luchtverontreinigingen.
- ✳ Voorbeelden van schadelijke gezondheidseffecten ten gevolge van luchtverontreiniging zijn: luchtwegaandoeningen, longkanker en een levensduurverkorting van 13 maanden voor leeftijdsgroepen van 30 jaar en ouder. Er is meer onderzoek nodig om de schadelijke gezondheidseffecten van ultrafijnstof en roet aan te tonen.
- ✳ De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) heeft gezondheidsadvieswaarden vastgesteld waaronder er naar verwachting geen aantoonbare nadelige gezondheidseffecten meer zullen optreden. Met een verdere verbetering van de luchtkwaliteit is substantiële gezondheidswinst te behalen. Alblasserdam voldoet niet aan de gezondheidsadvieswaarden voor de luchtkwaliteit van de WHO.

Op basis van de verkregen inzichten uit de analyse realiseert de raads werkgroep zich dat de luchtkwaliteit van Alblasserdam, ook met het voldoen aan de Europese normen, schadelijke gezondheidseffecten veroorzaakt. De raads werkgroep onderkent het belang van een verdergaande inzet en beseft dat lokale beïnvloeding relatief weinig bijdrage levert aan verbetering van de luchtkwaliteit. Verbetering van de luchtkwaliteit vraagt een brede aanpak waarin iedereen een steentje bijdraagt aan een gezond Alblasserdam.

Doelstelling

Het streefbeeld van de raads werkgroep voor Alblasserdam is een 'Gezond Alblasserdam in 2030'. Het bereiken van een gezond Alblasserdam in 2030 vraagt meer dan het voldoen aan de wettelijke normen. Er is substantiële gezondheidswinst mogelijk.

De doelstelling van het actieprogramma is om te blijven voldoen aan de luchtkwaliteitsnormen en om stapsgewijs te werken aan het bereiken van de gezondheidsadvieswaarden voor de luchtkwaliteit van de Wereldgezondheidsorganisatie in het jaar 2030. Het actieprogramma kent een doorlooptijd van vier jaar (2016-2020) op basis van een rollende agenda.

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) stelt voor de **buitenlucht zogenaamde 'Air Quality Guidelines' (luchtkwaliteitseisen) op. Deze WHO-adviesnormen** voor de buitenlucht zijn normen waaronder geen schadelijke gezondheidseffecten meer te verwachten zijn. Deze normen zijn wetenschappelijk onderbouwd en worden om de paar jaar herzien. De EU-normen voor luchtkwaliteit zijn veelal een factor twee hoger dan de gezondheidkundige normen die de WHO adviseert, namelijk voor fijnstof 20 PM₁₀ µg/m³ in plaats van de Europese normen van 40 PM₁₀ µg/m³. Daarnaast worden normen gehanteerd voor ultrafijnstof (10 PM_{2,5} µg/m³), voor zwavel en voor ozon. Voor roet bestaan vooralsnog geen normen.

Een gezond Alblasserdam in 2030 betekent op een integrale manier kijken naar de verbetering van de luchtkwaliteit, dat naast microgrammen ook uitgedrukt kan worden in termen als potentiële gezondheidswinst.

Het actieprogramma Luchtkwaliteit levert een effectieve bijdrage in de maatschappelijke opgaven waarvoor de gemeente zich gesteld ziet. Zowel op het gebied van leefomgeving als gezondheid. De kracht van het actieprogramma Luchtkwaliteit Alblasserdam ligt in gezamenlijkheid, interactie en participatie.

Acties

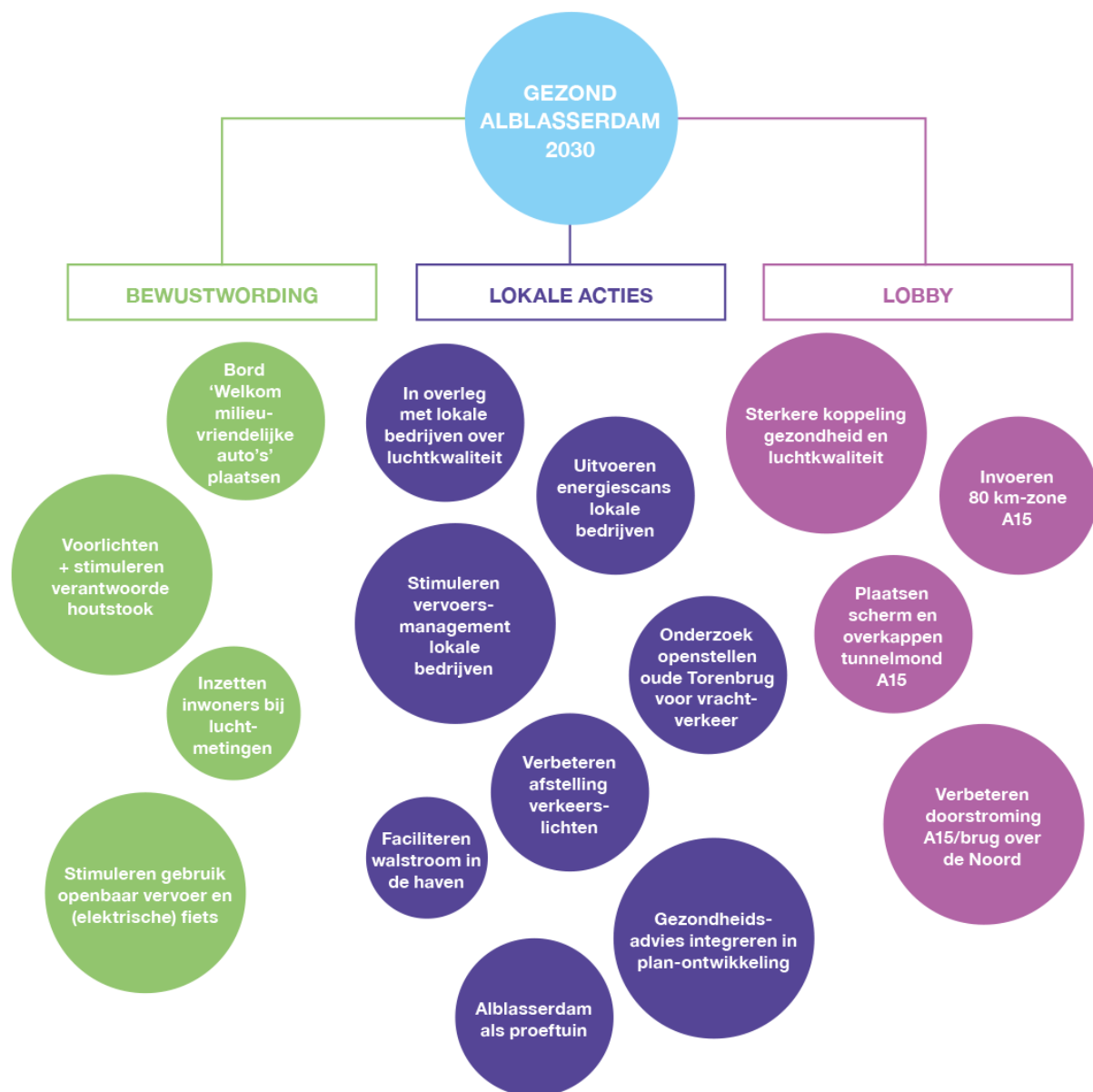
De raads werkgroep kiest voor een breed strategisch programma dat steunt op drie pijlers, die alle drie hun eigen benadering, doelgroep en dynamiek kennen: lokale acties, bewustwording en lobby.

- **Lokale Acties** zijn met name gericht op de lokale bronnen van verkeer, industrie en scheepvaart. Dit zijn met name lokale activiteiten en/of besluiten die door de gemeente zelf geïnitieerd (kunnen) worden.
- **Bewustwording.** De pijler 'Bewustwording' richt zich op het bewust maken van met name inwoners en bedrijven wat de gevolgen zijn van hun 'doen en laten' op de luchtkwaliteit. Dit zijn met name activiteiten richting de inwoners (en het bedrijfsleven) om ook zelf verantwoordelijkheid te dragen in het meehelpen de luchtkwaliteit in de gemeente (en regio) te verbeteren.
- **Lobby.** De luchtkwaliteit wordt voor een belangrijk deel bepaald door bronnen die (ver) buiten Alblasserdam liggen. De gemeente heeft daarop beperkte sturingsmogelijkheden. De pijler 'Lobby' richt zich op de beïnvloeding van andere partijen met dezelfde of complementaire belangen.

In het overzicht op de navolgende pagina is een selectie van de totale actielijst opgenomen waarmee zal worden gestart. De acties zijn zonder directe prioriteitsvolgorde ingedeeld per pijler. Het ligt voor de hand om te starten met acties die op korte termijn de bekendheid van het programma en de bewustwording vergroten en die relatief snel voor besluitvorming kunnen worden voorgelegd.

Rollende agenda

Het actieprogramma agendeert acties ter verbetering van de luchtkwaliteit en verbindt gemeente, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners, naar een gezamenlijke bewustwording en verantwoordelijkheid voor een gezonde leefomgeving. Er zal voortdurend geleerd worden van de opgedane ervaringen. Gaandeweg worden acties nader uitgewerkt en opties verkend, en waar succesvol, omgezet naar concrete initiatieven die voorgedragen zullen worden voor besluitvorming. De lijst van acties is daarmee inwisselbaar. Gedurende de looptijd van het programma (2016-2020) kunnen zich nieuwe acties of initiatieven aandienen die in overleg met (maatschappelijk) betrokkenen alsnog op de lijst gezet worden, waar eerdere acties mogelijk afgefallen zijn omdat deze niet opportuun bleken. Ook kunnen er in de loop der tijd nog aanvullend acties nodig zijn om het streefbeeld voor de toekomst te bereiken.

Figuur 1: Acties per pijler op basis van een rollende agenda

Een uitgebreide omschrijving wat elke actie inhoudt, is beschreven in hoofdstuk 6 van het actieprogramma.

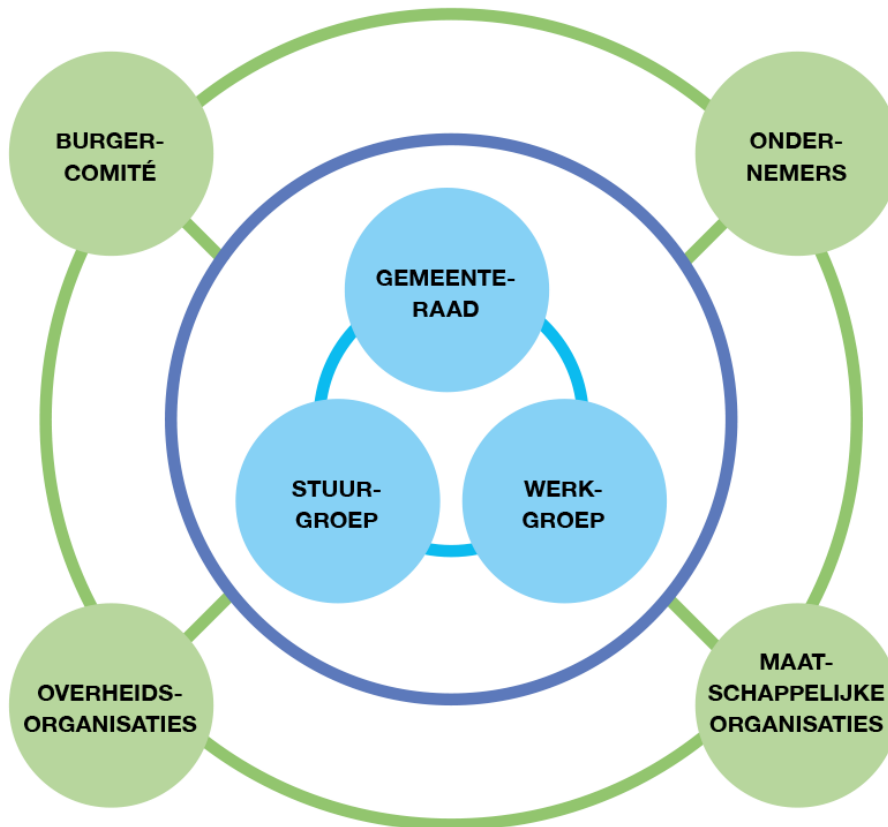
Monitoringsaanpak en evaluatiecyclus

De raads werkgroep adviseert om het college van B en W te verzoeken om in een procesvoorstel de elementen monitoring, evaluatie, financiering en organisatie uit te werken en sturing te geven aan het proces. Hierbij gelden de volgende randvoorwaarden:

1. Sturing op het actieprogramma vindt plaats met minimale financiële middelen door bestaande initiatieven slim te combineren. Acties richten zich onder andere op het benutten van bestaande of nieuwe netwerken waarbij het delen van kennis en innovatieve ideeën niet uit de weg wordt gegaan;
2. De raads werkgroep beschouwt het gecertificeerde meetpunt voor de luchtkwaliteit in de bocht van de Helling/Dam als onderdeel van het actieprogramma. Bij voorkeur maakt het meetpunt onderdeel uit van de nog uit te werken monitoringsaanpak en evaluatiecyclus binnen het actieprogramma;

3. Een actie of maatregel wordt niet alleen beoordeeld op het terugdringen van microgrammen. Het gaat om het brede, duurzame effect dat ook uitgedrukt kan worden in termen als potentiële gezondheidswinst;
4. De kracht van het actieprogramma ligt in gezamenlijkheid, interactie en participatie. Binnen het actieprogramma heeft de gemeente dan ook te maken met verschillen doelgroepen. Voor het uit te werken aspect organisatie, adviseert de raadswerkgroep om de verbonden partijen, de maatschappelijk organisaties, het bedrijfsleven, inwoners en de overheidsinstanties in een flexibele schil toe te voegen aan de organisatiestructuur. Deze flexibele schil is een waardevolle aanvulling op de traditionele werkvormen (van stuurgroep-werkgroep) waarmee inmiddels veel ervaring is opgedaan. In de schets op de volgende pagina is de organisatiestructuur gevisualiseerd.

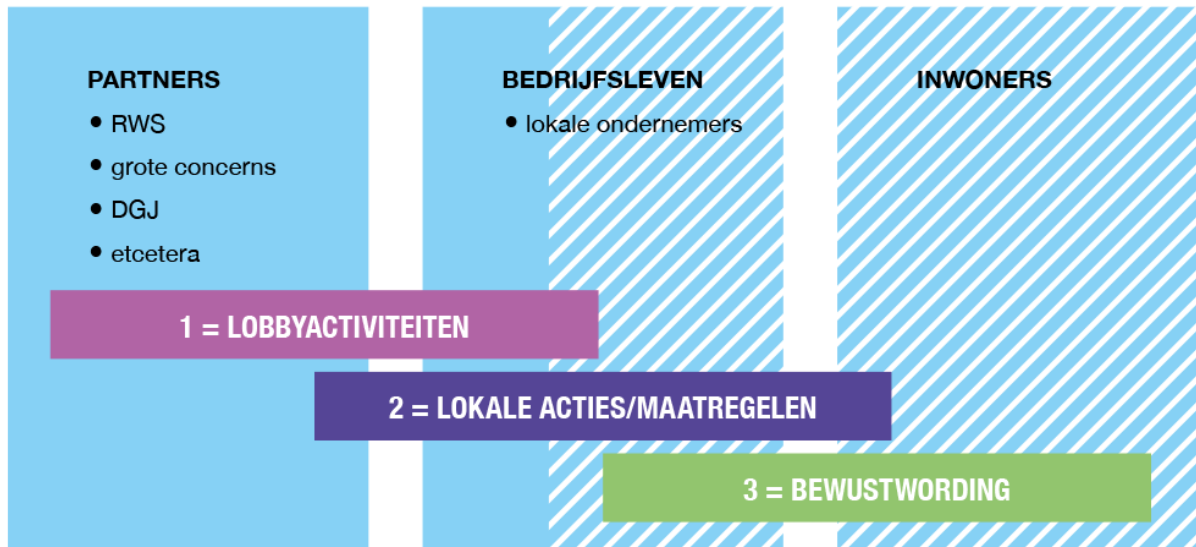
ORGANISATIE ACTIEPROGRAMMA

Figuur 2: Schets organisatiestructuur actieprogramma luchtkwaliteit

Communicatiestrategie

De raadswerkgroep onderkent het belang van een heldere, ondersteunende communicatiestrategie. Een brede bewustwording in alle geledingen van de samenleving is noodzakelijk in het bereiken van een gezonde leefomgeving. Het actieprogramma hanteert de campagneslogan 'Samen sterk voor schone lucht!'. De (ondersteunende) communicatie wordt op een consistente wijze vanuit hetzelfde campagneconcept ingevuld. Op deze wijze wordt de herkenbaarheid van het actieprogramma vergroot. Door middel van de ondersteunende, terugkerende vraag 'Wat is jouw bijdrage aan een betere luchtkwaliteit?' wordt het brede maatschappelijke commitment gezocht en wordt de doelgroep aangesproken op het nemen van eigen verantwoordelijkheid (bewustwording). In figuur3 is de communicatiefocus (blauw-wit gestreept) per pijler en doelgroep aangegeven. Uitgangspunt van de campagnes is, dat de ondersteunende communicatie primair aanzet tot een attitudewijziging bij de doelgroep, om vervolgens aan gedragswijziging te werken. Een voorbeeld van een campagne voor bewustwording van inwoners is het starten van de campagne houtstook. Door deze campagne worden de inwoners geïnformeerd over het juiste gebruik van een houtkachel of buitenhaard.

Figuur 3: Communicatiestrategie en communicatiefocus per pijler en doelgroep

In hoofdstuk 6 van het actieprogramma zijn concept-schetsen uitgewerkt van uiteenlopende campagne-uitingen die de acties van het actieprogramma kunnen ondersteunen.

Bij dit voorstel horen de volgende bijlagen:

1. Actieprogramma luchtkwaliteit Samen sterk voor schone lucht

Ondertekening en naam:

Marko Stout (D66)

Arie van 't Zelfde (CDA)

Jacco Brand (SGP)

.....

Jan Lok (PVDA)

Peter Sterrenburg (CU)

Edwin Kamminga (VVD)

.....